

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Un număr 10 fileri.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:
Pe 1 an . . . 1 coroană
Pe 1/2 an . . . 50 fileri
Pentru străinătate:
Pe 1 an . . . 2 coroane
Pentru America:
Pe 1 an . . . 1 dolar

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie politică pentru poporul muncitor român.

Editor: Partidul socialdemocrat.

Apare la 1 al fie-cărei luni.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

CĂTRĂ FRAȚI!

Prin aceasta facem cunoscut tuturor abonentilor al căror abonament a expirat, ca dacă până la 15 August nou, nu își vor reînnoi abonamentul, vom sista trimiterea „Adevărului“.

Acesta este numărul din urmă pe care îl trimitem. În dar nu trimitem foi, căci tiparul și hârtia costă bani mulți.

Administrația.

Natiune și popor.

(ga) Criza politică tot mai durează din cauză că opozițiunea coaliată nu voește să lase nimic din pretinderile ei naționale.

Omul ușor crezător, crede, că aci este vorba despre binele poporului întreg. Și omul ușor crezător, cetățeanul, neguțătorul, meseriașul și alții, cred, că într'adevăr despre binele poporului este vorba.

Dar nu despre binele comun este aci vorba, ci este vorba — precum am spus-o de mai multe ori — numai despre folosul unei clase. Pentru că *națiune și popor nu este unul și același lucru*. În timpurile vechi *națiune* se numeau cei ce aveau predicat, iar *popor* erau jobagi lucrători.

Astfel de exemplu Carol Eötvös, unul dintre deputații *națiunii*, într'una din serbările dela 1831 scrie astfel: *Intr'o zi serbează națiunea, iar în cealaltă zi serbează poporul*.

Și astfel de dovezi putem aduce cu sutele. Astăzi populațiunea numai constă din posesori de predicat și din jobagi, ci constă de pe o parte din capitaliști pe cealaltă parte din proletari. Cei dintâi sunt *națiunea*, ceilalți sunt *poporul*.

Stând lucrurile astfel, este dovedit, că pretinderile naționale, noauă muncitorilor nu ne aduc nici un folos. „*Omul serac, muncitorul nu are nici pagubă, dar' nici folos din ele*“.

Noi pentru pretinderile naționale nu ne putem însufleți. Dar chiar o mare parte din așa numita *națiune* nu se însuflețește pentru ele. Pentru că aceste pretinderi, cari nu sunt de neapărată nevoie, ne pot aduce pericole mari.

Pe timpul alegerilor, când opoziția a intrat în luptă pentru ciolanul de deputat, a predicat în programul ei pe lângă pretinderile *naționale* și pretinderi pentru *popor*, precum este:

Votul universal și secret, darea progresivă, îmbunătățirea stărei economice a poporului întreg.

În lupta lor de azi, nu se mai aude nimic despre punctele celelalte, decât numai despre pretinderi naționale.

Oare cred acești domni cari au azi majoritatea parlamentului, că *poporul* se va mulțumi numai cu faptul, că se poate numi *națiune*?

Cred ei, acești domni, cari au învățat nu-

mai a făgădui și a nu ținea nimic, că poporul și de astă-dată se va lăsa a fi tras pe sfoară? Dacă așa cred, atunci se înșală amar.

Poporul care de zece de ani așteaptă cu nerăbdare estinderea dreptului de vot prin *vot universal și secret*, ca să-și poată exprima voința și dorința sa după placul lui, acest popor nu mai așteaptă, nu se mai mulțumește cu făgădueli, ci pretinde împlinirea făgăduelilor făcute.

Noi cari nu avem nici un folos din „pretinderile naționale“, pretindem dela așa numita opozițiune coaliată, ca să aducă la îndeplinire punctele celelalte din programul lor pe cari ni le-au predicat la alegeri și cari sunt pentru folosul poporului, și să lase „*pretinderile naționale*“ pe un timp mai bun, căci noi nu ne ținem de *națiune*, noi suntem *popor* și luptăm pentru toți, pentru poporul întreg.

Este timp ca această majoritate parlamentară cari azi numai pentru pretenții *naționale* are gând, să se gândească și la *popor* și să nu caute a aduce țara în *pericol* mai mare, de cât aceste în care să află astăzi.

Starea economică a poporului este rea, din cauza stărei de *ex-lex* a devenit și mai rea, și dacă va mai dura un timp mai îndelungat va ajunge la faliment.

Așadară domnilor, gândiți-vă și la popor până-când nu va fi prea târziu.

POPORULUI.

— De A. Țimiraș. —

I.

De veacuri multe, rob supus,
Le-ai îndurat pe toate!
Și lacăte pe guri 'ți-au pus,
Când de nevoea grea răpus,
Ai vrut să strigi: Dreptate!

Și tu ești doar' cel mai curat

Lăstar al Primăverei:
Sudoarea ta i-a înălțat —
Tu 'nalți palat după palat
La toți stăpânii Țerei.

II.

Popor obijduit, ce sfânt
Suspină vainicul tău cânt!
Durerea ta obștească.
În plâns alinător o pul:
O Doină chinul tău îl spu. . .
Dar plânsul mântuirii nu-î,
Ci luptă bărbătească.

Un lanț te ține neătusat:
Nici știți de când l'ai tot purtat;
Dar lanțu-a prins rugină —
Și tu ești leu voinic, Popor!
Tresari în fața tuturor
Și strigă 'n glas clocotitor:
Dreptate și Lumină!

Frați români! Agitați pentru foaia „ADEVÉRUL“, căci asta este arma noastră de luptă.

Adeverul si lumina.

Dușmanii ne cuprind din toate părțile, Datoria noastră este de a lumina poporul. Durere, arma noastră, apostolul și apărătorul socialdemocrației, „Adevărul“ (Glasul poporului) apare numai odată pe lună. Ar trebui așadară, să apară iarăși în fiecare Duminică.

Adevărul este singura foaie care luminează și luptă pentru nestrămutatul socialism internațional din Ungaria.

Adevărul este care sare la luptă pentru apăsății proprietari, micul meseriaș, economii muncitorii și pentru dreptate.

Adevărul nu se teme de nimeni, este independent de ori-cine, pentru-că e lumina poporului.

Adevărul cu cuvinte de foc bate blăstă-mățiile domnilor, asupririle și înșelăciunile tuturor.

După-ce și noi avem numai necazuri și datorii, numai dela frați așteptăm să ne ajute la munca cea grea, ce ducem pentru muncitorimea apăsată.

Nu cerem dela frații noștri altceva decât să răspândiți „Adevărul“, să câștigați abonenții noi.

Fiecare frate, care e abonent la foaia noastră „Adevărul“, să câștige numai încă unul și atunci vom fi în stare să ajungem aceea ce voim.

Înainte! Nu încetați a agita pentru „Adevărul“. Nu simțiți voi, căci cu cât este mai puternică foaia noastră, cu atât suntem și noi mai puternici pentru a lupta pentru drepturile poporului apăsător.

Așadară fraților vedeți ca să câștigați fiecare, cel puțin un abonent, ca să putem face foaia noastră „Adevărul“ iarăși foaie săptămânală.

„Adevărul“ costă deocamdată, până va fi iar foaie săptămânală numai:

Pe un an întreg . . . . . 1 coroană
Pe un jumătate an . . . . . 50 fileri.

Bani sunt de a se trimite pe următoarea adresă:

„Adevărul“, Budapest,
VII., Nyár-utca nr. 1.

Revoluția în Rusia.

Poporul din Rusia care zace de miț de ani în apăsarea cea mai cruntă a țarismului și a camarilei rusești a început de vre-o doi ani încoace a se mișca și a lupta pentru libertate. În următoarele publicăm întâmplările din timpul din urmă din care se vede, că poporul din Rusia a început luptă erăncenă contra apăsătorilor lui, contra despotismului rusesc.

Iată raportul telegramelor sosite din Rusia în timpul din urmă:

Dela Rusaliț încoace s'au întâmplat în Lodz (Polonia-rusească) continue ciocniri sângeroase între muncitorii și armată. Muncitorii ovrei și socialistii poloni s'au înarmat cu revolve și au pușcat asupra patrulelor de cazaci, omorînd 7 soldați și mai mulți ofițeri.

În suburbiul ovreesc al orașului Lodz muncitorii ovrei au ridicat mai multe bariade înalte. Trupele au dat asalt cu baioneta contra acestora și au pușcat fără cruțare asupra muncitorilor, cari au pușcat și

ei, răbind grav pe colonelul de gendarmi Andrejew.

La Lodz au murit și au fost răniți în ziua măcelurilor înfricoșate de Joi cam la 2000 oameni.

Să susține, că lupta s'a dat între 60.000 muncitori armați și între 4 regimente de infanterie, un regiment de cazaci și un regiment de dragoni.

— Un matroz de pe vasul rusesc de război „Potemkin” s'a plâns comandantului, că a căpătat mâncare rea. La aceasta comandantul a scos sabia și a sfărâmat matrozului capul. Ceilalți matrozi, văzând această scenă cruntă, s'au revoltat și a ucis pe căpitanul și pe mai mulți ofițeri.

În Varșovia au avut loc mari demonstrații revoluționare de muncitori organizate de socialiști. Demonstrații au aruncat mai multe bombe asupra cazacilor, dintre care mulți au picat morți. Cazacii au puscat apoi asupra muncitorilor, răbind 50.

În cercul Kovno țeranii au alungat pe proprietarii de pământ și au împărțit pământurile între ei.

La Odessa au avut loc lupte sângeroase între muncitori și armată. O bombă de dinamită, aruncată asupra poliștilor, a ucis 2 oameni. Multimea a devastat portul și magazinele și au dat foc palatelor și vapoarelor. 4—5 năi au ars. În luptele cu cazacii au murit cam 300 oameni. O parte a orașului e ruină.

Generalul de cazaci Marmusow a fost ucis în Lodz pe stradă prin lovituri de pumnal. Acest general dăduse ordin cazacilor să impuste pe muncitori și să jefuiască populațiunea.

După înfringătoarele scene dela Lodz s'au întâmplat masacre și mai feroase la Odessa. Precum să știe, revolta dela Odessa a început prima-dată pe vasul de război „Potemkin” și s'a continuat în oraș luând proporții uriașe.

Numărul celor uciși la Odessa, în ziua sângeroasă de 28 Iunie, e prețuit la 1000 oameni, al răniților de 2600 oameni. Mii de oameni răsvrațiți au parcurs orașul cu faclă de petrol, benzină și bombe și au aprins case publice și private. În estindere de peste un kilometru era o singură mare de flăcări. Dealungul căii ferate, ce împreună orașul cu portul, au fost distruse prin incendiu

toate magazinele, prăvăliile chiar și bisericile.

Morții au fost transportați repede pe cară tu cimiter. Erau între morți și ofițeri, cazaci și poliștii uciși de bombe.

Cadavrul matrozului Omeltsuk, ucis de comandantul vasului de război „Potemkin” pentru-că s'a plâns în numele camarazilor săi pentru mâncare rea, a fost înmormântat cu mare pompă de camarazi și a fost trecut la cimiter de mulțime colosală de popor.

Vasul de război „Potemkin” a bombardat orașul.

În urma bombardamentului s'au ruinat 6 case.

Matrozii din portul Libau, în număr de 6 companii, s'au revoltat. Comandantul portului a trimis contra lor un regiment de soldați infanteriști. Soldații n'au voit să puște asupra matrozilor, ci au puscat asupra cazacilor. Din ambele părți au murit peste 100 oameni.

Afară de „Potemkin”, s'au revoltat mai multe năi ale flotei de pe Marea Neagră.

La Kronstadt încă s'au revoltat matrozii. Cercurile oficiale rusești sunt cuprinsă de mare groază.

Matrozii de pe vasul de război „Pobjedonoscev” încă s'au revoltat și au ucis o parte din ofițerii vasului, iar pe ceilalți i-au închis. Comandantul lui „Pobjedonoscev” s'a sinucis.

Revoluționarii au versat în mare petrol și naftă și i-au dat foc. Vântul a dus focul în toate părțile și s'au aprins 15 năi mari. 12 vapoare și 50 corăbii cu vâsle au ars scrum.

La Vilna (Polonia-rusească) s'au răsculat 1500 artileriști. 17 conducători ai lor au fost împușcați.

La Nikolajew o bombă a ucis 4 cazaci și 1 poliștist. La Nikolajew și Sebastopol s'a proclamat starea de asediu.

La Lodz au fost împușcați la 3 Iulie n. 12 ovrei revoluționari. Dintre răniții măcelului dela Lodz au murit în spitale 69. Tribunalul marțial a condamnat până acum la moarte 3 revoluționari.

Mareșalul nobilimei din Basarabia, Teodosius, a fost ucis.

La Libau au fost uciși peste 200 matrozi revoltați.

La Kronstadt revoluția iscată a fost în-

cată de sânge. Extrem de mulți oameni au fost uciși și răniți.

Deunăzi a fost ucis la Moscova contele Șuvalow, căpitanul orașului. S'a constatat, că ucigașul se cheamă Kulikowski, e originar din Siberia și a fost dascăl în Petersburg. El a declarat pe față, că aparține organizației de luptă a revoluționarilor socialiști. Această organizație a condamnat pe contele Șuvalow la moarte și el a executat sentința.

La Odessa opt conducători ai revoltei sângeroase de deunăzi au fost spânzurați în piața orașului. Alți 30 fuseseră deja spânzurați în temniță.

La Petersburg s'a aflat o fabrică de bombe, în care s'a găsit multe bombe gata, 16 kilograme dinamită, nenumărate proclamații revoluționare, în care era provocat poporul la demonstrații și la atentate cu bombe asupra armatei.

Din scripturi.

Căci de va intra în adunarea voastră vr'un om purtând inel de aur, cu vestmintă strălucit și va intra și vr'un sêrac cu haină proastă și veți căuta la cel-ce poartă vestmînt strălucit, și vi-i zice: „Tu, poftim, șezi aici”; iar sêracului îi veți zice: „Tu stai acolo, sau șezi aici la picioarele mele”; au nu sunteți părtinitori între voi? Și nu judecați după învățăminte rele. Ascultați frații mei iubiți, au nu Dumnezeu a ales pe sêracii lumii aceștia, bogați în credință și moștenitori împărăției, care a făgăduit-o celor ce-l iubesc? Iar voi ați disprețuit pe cel sêrac. Au nu bogații vă asupresc pe voi și aceia vă trag la judecăți? Au nu ei defaimă numele cel bun, după care sunteți chemați? De impliniți legea cea de căpetenie după Scriptură: „Să iubești pe aproapele tău, ca pe tine însuți”, bine faceți. Iar de ve fățăriți face-ți păcat osândindu-vă ca pe niște călcători de lege. Sf. Iacov.

Nu ve adunați comori pe pământ, unde vermi și rugina rod totul și unde tilharii sparg și fură; dar adunați-vă bogății în ceruri, unde nici vermi, nici rugina nu va roade, nici furii nu sparg și fură.

Ev. Matei VI.

Dar bogații nu ascultă de aceste cuvinte frumoase căci:

Pitolul tatii.

Schiță de Sorin.

Tabăra părea moartă. Unde și unde se mai vedeau câteva focuri, de bună seamă pentru soldații rinduiți de pază, incolo însă nimic nu conturba tăcerea nopții. Pe lângă foc înfășurați în mantalele lor soldații dormiau, istoviți de greutatea zilei. Din depărtarea imbrăcată în întunec, se auziau vibrând strigătele răgușite ale sentinelor și din când în când vâlul întunecului era despicat de câte o fâșie de lumină; acestea erau felinarele ofițerilor cari făceau ronda.

I.

— Mă Ioane, ia mai aruncă nu mănunchiu de crengi pe jar să mai prindă și el viață — zise Tânase fruntașul, tolănit pe coastă lângă grămada de jar, care selipora roșie în băznă, infundată a nopții. Ion se sculă și aruncă un braț de crengi peste jăratec. Flăcările a început a linge lemnul uscat, car' Ion pironi privirea în lumina lor roșie, oftă odată din bucuria pieptului și zise trist:

— Măne sară, cine știe, mai aruncă eu crengi pe foc.

Fruntașul se uită la el lung.

— Ho mă, babă! — zise el zimbînd — nu cumva ai visat rău astă-noapță?

— N'am visat frate, dar pare că mi-s'a pus o ghiată la inimă de azi dela asfințit și nu mă mai încălzesc. Hei — adaugă el trist — și nu mi-i de mine, dar ce vor face amărîții mei de conilasi rămîn pe drumuri sêrmanii.

Pe fața brăzdată de vreme și de necazuri se pogori o lacrimă, ca un mărgăritar, perzându-se între firele mustețelor.

În loc de răspuns fruntașul, care în vreme de pace, acas' în bisericuța de lemn, era cântăreț de strană, începu să cânte trăgănat „Cel-ce dă hrană la tot trupul...” voin pare-că să se mîngăie pe sine, căci tare-l durea lacrima aceea, ivită pe obrazul lui Ion.

— Dar nu-ți băga gîrgăuni muerești în cap, mă Ioane, că bare-mi tu ești român, știi că cei scris la om rămâne scris și pace bună, — zise apoi răgușit. — Așa-i... așa-i — adăogă el — mai lasă-te nu te frămînta cu gîndul...

— Tu știi ce știi Tânase, eu simt însă că eu mine s'a sfîrșit: așa-mi spune ceva aici înlăuntru — zise Ion, arătînd spre inimă.

— Sêracii mei boboci, — Dumnezeu vă ocrotească. — Și ochii lui se îndreptară spre bolta întunecată a cerului perzându-se în zarea nesfîrșită a stelelor.

II.

Prin întunecul nopții se auziră niște pași grabiți, apoi licărirea unui felinar. Fruntașul dintr'odată sări în picioare și ciuli întins.

— Ioane — se adresă către soldat — găta-te, vine patrula; e unul după miez-noapte, e rindul tău de sentinelă.

Soldatul nu răspunse nimic; începe rănița subsuor, ridică pușca în cumpănă și intră în cercul de lumină al felinarului.

— Gata?

— Să trăiți dle sublocotenent!

Pașii se depărtară în noapte, și limba de foc a felinarului pareă din depărtare un pricoliciu de noapte, care numai sue și coboară.

Fruntașul privi încă mult în urma lui Ion — îi era lui așa nu știu cum — apoi dela o vreme se tolăni iarăși lângă foc.

Cu capul răzimat în coate, gîndul lui sbura departe spre satul cu căsuța cu co-periș de stuf și la bătrîna mamă... care abunăseamă ședea la fereastră și torcea și se gîndea la el...

Și cum îl furară gîndurile, îl fură și somnul.

Deodată sări în sus. Din depărtări se auzia ceoul surd al unui pocnet de pușcă, prelungindu-se lacom prin văile acoperite de întunec.

Fruntașul își făcu cruce, murmurînd printre dinți un: Doamne păzește...

III.

Într'o căsuță mică, dintr'un cătun situat la poalele munților, la lumina oarbă a unui opaiț hrănit de sêu, o femeie ședea torcînd. La vatra focului doi copilași se joacă, scormind cenușa rece... Din când în când mama întoarce fața spre densiț, îi privește lung, duios, cu durerea iubirii în ochi, apoi oftează lung, ca-și-cînd s'ar perde sufletul ei pe cine știe unde... Capul obosit de atâtea gînduri, se pleacă răzîmîndu-se în coate; opaițul sfîrșec pocnind; iar copiii din vatră, cu creierul lor crud își aduc aminte de tată și de bătaia cu Turcii. Cel mai mare începe a să lăuda cu câte toate

Nici Solomon chiar, în toată gloria lui nu era așa de strălucit investimentat ca vre-unul unul dintr'ênșii.

Evang. Matei VI.

Iar Isus auzind astea i-a zis: Încă una îți lipsește, vinde-ți tot ce ai și împarte săracilor și vei avea tesaur în cer, și vino, urmează-mă. Dar iel auzind de acestea s'a întristat că era avut foarte. Și văzându-l Isus că s'a întristat a zis: „Cât de anevoie vor intra întru împărăția lui Dumnezeu cei ce au avut! Că mai lesne va trece funia corăbiei prin urechile acului, decât ciocoii (bogătanul) întru împărăția cerurilor“.

Sf. Luca.

Iar bogății au avut mintea întunecată și groaie iar judecata cea dreaptă și cuvântul domnului n'au pătruns în căpătina lor. Răi și haini au fost. Ciocoii se aseamănă cu acel tată care a dat copilului său pietre, când acesta cerea pâine. Și dacă acesta a cerut pește i-a dat un șarpe.

Ev. Matei VI.

Veniți acum, bogăților plângeți și vă tânguiți de nenorocirile ce au venit asupra voastră. Avuția voastră a putrezit și vestimintele voastre le-au mâncat molile. Aurul și argintul vostru au ruginit și rugina lor va fi mărturie asupra voastră și va mânca corpurile voastre ca focul: ați strins tesaur la zilele cele de pe urmă. Iată plata lucrătorilor celor-ce au secerat țarinile voastre, pe cari ați oprit-o, sirigă. Și strigătele secerătorilor au intrat în urechile domnului Sabaoth. Ați trăit în desrănări pe pământ v'ați nutrit în ziua jungherei. *Ați osândit și ați omorât pe cei drepi: și ei nu s'a împotrivit vouă.*

Sf. Iacov.

Va veni o vreme când muștrările acestea li-se vor face ciocoilor. Căci adevăr vă zic vouă:

Cel sărac nu va fi vitat pentru totdeauna și cei trudiți și oropsiți nu vor aștepta în vecinicie.

Psalm IX.

Căci nici aceștia nu vor sta cu mâinile în sin ci vor da din mâini după-cum zice domnul:

Cereți și vi-se va da; căutați și veți găsi; bateți și vi-se va deschide. Căci, cine cere capăt; cine caută gâse te; și i-se deschide auelui care bate.

Ev. Matei VII.

Și va veni o vreme când toate cele rele se vor îndrepta, când toate neamurile unite fără nici o deosebire vor aduce pacea și fericirea pe pământ.

ce-i va aduce tătâno-so din bătăi. . . . Cel mic nu lasă, și el își cere partea:

— Mie-mi trebuie numai „pitoul“.

— Pistolul ala-i al meu, răspunde cel mai mare.

Micuțul să scoală, alcargă la mama adormită, o trage de mână. . . . Ea se trezește și întreabă speriată:

— Ce-î? ce aveți?

— Ete mamă, io capăt pitoul tatii, nu Radu. . . .

— Tu, tu dragul mami, numai să aducă Dumnezeu dragul pe tată-to înapoi în pace.

— Dumnezeu îl poate aduce? — întreabă micuțul, nedumerit — unde-i Dumnezeu?

Cel mai mare ride. . . .

Iar mama îl ia de mână, i-le împreună frumos și zice: Să ne rugăm Radule pentru tată-to.

Prin liniștea nopții, o rugă mută sboară spre eternul nemărginit, rostită din inimă pentru o inimă. . . .

Afară crivățul toamnei apucă prin horn și scutură ușa de brad urlând. . . . În fundul grădinei un câine urlă fioros în noapte la sculptorul de stele. . . . copiii să lipsesc de sinul mamei, iar mama-să sculpă în sin îngrozită. . . .

IV.

A doaua zi la apel Ioan al Mărinei lipsia. Sergentul raportă, că a fost pușcat în decursul nopții în avantposturi. În jurul zăceau trei nizam, străpuști de baionetă.

(„Drapelul“.)

Privesc în depărtări și văd o mare mulțime, pe care nimeni n'o poate număra, de ori-ce lege, de ori-ce seminție, de ori-ce popor, de ori-ce limbă; iei stau dinaintea tronului și a mielului, investimantați în alb și cu ramuri de fenic în mâinile lor.

Apocalips VII. Sf. Ioan.

Dar cei-ce au urechi să audă și cei-ce au ochi să vadă; că lumina nu se aprinde pentru cei orbi.

Uniți-vă cu toți muncitorii și faceți să se sfințească pe pământ învățăturile din Scriptură. Nu vă pizmuiți unii pe alții și nu vă uriiți, căci toți cei-ce muncesc sunt frați. Și nu este deschilinire între aceștia. Căci a zis domnul:

Aceasta este porunca mea, să vă iubiți unul pe altul precum v'am iubit.

Și de prigoniri să nu vă fie frică:

Vă veți bucura apoi și vă veți veseli; și că răsplata voastră va fi mare în ceruri. Căci tot astfel au prigonit și pe prorocii cari au fost înaintea voastră.

Ev. Matei VII.

Dar bogății nu înțeleg acestea toate. Și au mintea întunecată și groaie, iar judecata cea dreaptă și învățămintele din Scriptură nu pot pătrunde în căpătine lor.

Stoian.

Cronica.

— În viața politică nu s'a făcut nici o schimbare. Suntem tot în stare de ex-lex. Opozițiunea coaliată care are majoritatea parlamentară a hotărât, ca *dărilor de stat să nu se ridice* și banii acelor cari plătesc de voe bună să fie depuse în păstrare și să nu fie date statului. Afară de aceasta a mai hotărât că fibirăii să nu deie certificate de asentare tinerilor cari să presentează pentru asentare în armată. Cu un cuvânt suntem într'o stare fără de legi. Și acest lucru îl face opozițiunea coaliată în loc ca să aducă la îndeplinire cele-ce a promis poporului; *îmbunătățirea stărei economice și votul universal*. În luna Septembrie se va convoca din nou Dieta și atunci se vor începe din nou tratările de pace — dacă pace o fi — între rege și opoziție.

— **Alegerile din Sârbia.** În Sârbia s'au terminat alegerile pentru scupștină. Aleși: 78 deputați guvernamentali, 50 radicali moderați, 2 radicali disideinți, 13 naționali, 1 (un) liberal, 4 progresiști, 2 socialiști, un deputat al partidului așa numit țărănesc. În 11 cercuri s'a declarat balotaj.

După-cum vedem frații din Sârbia au înaintat iarăși cu un pas înainte, la alegerile din trecut au avut un deputat, iar la alegerile astea deja 2 deputați socialiști au. Frumos lucru.

— **Bănatul.** În Lugoj a apărut la 3 Iulie nou iarăși o noauă foaie românească sub titlu „*Bănatul*“, care este redactată de *Dr. Valeriu Braniceș*, redactor proprietar al „*Drapelului*“.

După-cum vedem din primul număr această foaie este menită a aduce cultură și lumină între poporul român care este încă lipsit de educație și lumină. Dorim succes bun de năntare.

— **Greve mari de secerători.** În comitatele Tolna, Somogy și Veszprém s'au pus secerătorii în grovă, pentru-că moșierii n'au voit să le ridice plata. În mai toate locurile secerătorii au învins a căpăta o plată mai mare.

— **Jubileu.** Tipografit din Lugoj au sârbat în 16 Iulie n. 1905 jubileul de 25 ani al colegiului lor *Nicolae Jugănariu*.

Nicolae Jugănariu a împlinit în această zi 25 ani, de când funcționează ca reprezentant harnic și fidel al artei tipografice. La sârbarea imiliară, ce a avut loc în grădina otelului „*Concordia*“, jubilarul a fost împărtășit de cele mai intime și sincere gratulațiuni din partea colegilor și prietenilor săi ce s'au prezentat în număr frumos. Felicitările noastre prietenului Jugănariu.

— **Petrecerea meseriașilor români din Lugoj.** Meseriașii români din Lugoj arangează — ca în tot anul — în ziua de sf. Ilie, 2 August n., o petrecere de vară în grădina otelului „*Concordia*“.

— **Mină de marmoră la Arpaș.** În hotarul comunei Arpaș (com. Făgăraș) s'a aflat o mină de marmoră, care conține cea mai bună marmoră „*carrara statuaria*“ și „*bianco pain*“. Un metru cubic din astfel de marmoră prețuește până la 1000 florini. O astfel de marmoră — precum să afirmă — nu s'a mai aflat nicăiri în lume și numai cu marmora veche egiptică se mai poate asemăna în privința frumuseții și a perfecțiunii.

Teritoriul minei e al statului și e dat în arândă societății miniere Pauly & Comp. din Sibiu, la care societate aparțin și mulți români din România.

— **Om cu două inimă.** În satul italian Barletta trăește un tiner cu numele *Maggio*, care are 2 inimă, una în partea stângă, alta în partea dreaptă. El n'a știut că are 2 inimă, până n'a ajuns la asentare, când medicul militar a aflat senzaționalul adevăr.

După ce și-a îndeplinit de minune serviciul militar, tinerul cu 2 inimă a cutrierat mai toată lumea și s'a lăsat să fie vizitat și examinat de medici, iar în timpul din urmă muzeul din Madrid i-a cumpărat încă de pe acum cadavrul, cu suma de 75.000 lire. Devenind astfel bogat, *Maggio* s'a însurat și trăește fără grije, iubindu-și cu 2 inimă nevasta.

— **Fostul deputat dietal Dr. Adam Horvath,** care în timpul din urmă a fost protofișcalul orașului Kecske-mét, a fost condamnat de tabla regească din Budapesta pentru defraudare de bani publici în sumă de 12.000 cor., *la un an temniță și cinci ani perderea oficiului*.

— **A ceti în zece minute!** Cetim în „*Drapelul*“ din Lugoj:

„Învățătorul Iuliu Gabel din Budapesta a inventat un nou sistem de a învăța cetirea și scrierea. Sistemul acesta este foarte bun, căci cu ajutorul lui înveți foarte iute a ceti și scrie. În 11 Iulie n. a venit Iuliu Gabel la Timișoara și — la rugarea generalului de divizie Fanta — a ținut prelegere cu mai mulți soldați analfabeți din garnisoana din Timișoara. Au fost de față la prelegere în casarma Ferdinand 120 ofițeri superiori, între ceri și generalul Fanta. Instrucțiunea soldaților neștiutori de carte a durat numai 10—12 minute și rezultatul a fost splendid. Soldații chemați la tablă au învățat să cunoască în câteva minute toate literele alfabetului și se le împreune de tot coroct în silabe. Dl Gabel a pus pe un soldat să scrie la tablă litere și a fost interesant, că soldatul a știut serie cu ușurință chiar și litera mare „*R*“, cea mai grea literă în alfabetul latin. Generalul Fanta a mulțumit învățătorului Gabel — în numele ofițerilor prezenți — pentru prelegerea succasă“.

Statutul organic.

III

Membrii congresului sunt:

1, *Delegații organelor.*

Ca delegații (deputați) numai asemenea frați pot fi aleși cari plătesc dare de partid. Numai acele organe pot trimite reprezentant, cari au fost în acțiune cel puțin cu 3 luni înainte de congres. Un delegat trimite acele organe în care cel puțin 50 frați plătesc regulat dare de partid.

Dacă în vre-o localitate astfel organ nu este, atunci toate organele laolaltă aleg la adunare publică, sau în conferințe pe delegații pentru congres.

Doi delegați trimit acele organe în care sunt 300 membri și cari plătesc regulat dare de partid.

Mat mult decât doi delegați nu poate trimite nici un organ.

Secretariatul partidului este îndatorat, ca totodată cu concherea congresului a publica acțiunea despre plățirea dărei de

partid, spre orientarea organelor, că câți delegați au dreptul organele de a trimite la congres.

2. Membrii direcțiunii partidului.

Membrii direcțiunii partidului au drept de vot în toate chestiunile afară de cele administrative.

3. Redactorii foilor centrale, secretarul și casarul partidului.

Congresul vizitează mandatele delegaților alege conducătorii congresului și statorțește mersul sfatului.

Datorințele congresului:

Hotărăște asupra raporturilor despre acțiunea direcțiunii partidului și a comisiunii de controlă și despre raportul agitațiunii partidului.

După aceea hotărăște reședința direcțiunii partidului.

Alege direcțiunea partidului.

Hotărăște în afacerile organelor și în toate afacerile, cari sunt în legătură cu partidul.

Hotărăște asupra propunerilor eventuale.

Congres extraordinar să conchiamă de direcțiunea partidului, dacă comisiunea de controlă cu unanimitate hotărăște acel lucru sau dacă cel puțin 104 organe comitatense o pretind, sau dacă $\frac{2}{3}$ parte din bărbații de încredere din Budapesta o pretind.

Conchemarea congresului extraordinar cel puțin cu trei săptămâni înainte este a se publica în foile centrale dimpreună cu locul și programul congresului. Invitarea este de a se publica cel puțin de trei ori.

Eventuale propuneri sunt de a se publica în foaie cel puțin cu 7 zile înainte.

De altcum la congresul extraordinar sunt de a se ținea tot aceleași reguli ca la cel ordinar.

Direcțiunea partidului.

§. 8. Direcțiunea partidului constă din: 11 membrii conducători și 5 membrii ca comitet de controlă.

Direcțiunea isprăvește toate afacerile partidului.

Direcțiunea, precum și comitetul de controlă să aleg la congres prin vot secret. În comitetul de controlă să aleg în fiecare an doi membri noi.

În scopul acesta congresul alege un comitet de candidare în număr de 7 membri, la care comitet fiecare delegat poate propune candidați. Numai cu asemenea listă să poate vota, care a fost arătată comitetului de candidare.

Dacă redactorii foilor centrale, casarul și secretarul partidului nu-s membrii aleși în direcțiunea partidului nu pot lua parte la sfătuirile congresului.

Membrii comitetului de controlă au drept de sfat la ședințele direcțiunii, dar formează o corporațiune cu totul independentă de direcțiune; din șirul lor își aleg președinte, numele și adresa căruia este de a se publice în foile partidului.

Membrii comitetului de controlă au dreptul, ca ori-când să viziteze cărțile partidului și cu seriozitate controlează manipulația banilor partidului; hotărăsc în afacerea plângerilor, și în gradul al 2-lea hotărăsc în afacerile circumserise în §. 2.

Dare de partid.

§. 9. Fiecare organ atât în capitală, precum și la țară trebuie să plătească dare de partid spre purtarea speselor de agitare.

Suma dării se hotărăște din partea organului, care plătește cât poate.

Afară de această dare este datorința fiecărui frate a plăti imediat sau prin mijlocirea *bărbatului de încredere în casa partidului pe săptămână cel puțin 2 fleri.*

Din darea de 2 fleri jumătate rămâne pentru purtarea cheltuelilor organelor locale, iar cealaltă jumătate este a se trimite secretariatului partidului central.

Mărcile (biloguri) sunt a se procura de către organe dela secretariatul central.

Bani, cari au încurs ca dare în fiecare lună sunt de a se publica în foaia oficială a partidului.

Presa partidului.

§. 10. Foaia oficială centrală a partidului este „Népszava“ maghiară, „Adevărul“ română și „Volksstimme“ germană.

Direcțiunea partidului hotărăște ținuta de tactică și principii a foilor centrale și controlează foile din provincie. Ținuta de tactică și principii a foilor din provincie le hotărăsc direcțiunile conducătoare locale.

Dacă vre-un organ edă o foaie nouă fără învoirea dinainte a direcțiunii centrale, direcțiunea are dreptul de a opri recunoașterea de foaie socialdemocrată și denunță pe acela comitetului de controlă, că a lucrat contra statutului organic și a făcut daună partidului, cerând totodată hotărârea comitetului de controlă în această privință.

Atât foilor centrale, cât și celor din provincie nu le este dat de a publica astfel de anunțuri, cari seduc pe oameni, cari sunt anunțuri medicamente secrete sau cari sunt contrare principiilor socialdemocrate. Anunțuri cari au titlul „Cătră frați“, sau „Cătră membri partidului socialdemocrat“ nu este voie a se publica. Precum a fost până acum, așa de acum încolo anunțurile trebuie să fie despărțite de cuprinsul materiei foilor și trebuie indicat, că pentru anunțuri redacția, pentru aceasta rubrică nu ia răspunderea.

Direcțiunea partidului central este îndatorată de a controla toate publicitățile foilor partidului și pe acei cari nu țin aceste hotărâri a-i face atent și dacă acest lucru nu are succes, trebuie să depuie acest lucru comitetului de controlă.

În privința arătărilor contra impiegațiilor partidului, redactorii foilor centrale, conducătorii librăriei hotărăște un comitet care constă din: doi membri din comitetul conducător, doi membrii aleg bărbații de încredere din Budapesta și președinte al acestui comitet este președintele comitetului de controlă.

Schimbarea statutului organic.

§. 11. Statutul organic se poate schimba numai la congres.

Propunerile despre schimbarea statutului organic sunt de a se trimite la direcțiunea partidului, cel puțin cu 3 săptămâni înainte de congres.

***

Acesta este statutul organic al partidului nostru și conform acestui trebuie să lucre toți frații. Mai cu seamă facem atent pe frații noștri în privința dărei de partid care este numai 2 fleri pe săptămână, și facem din nou atent pe frați ca în toate comunele să alcătuiască organe pe cari să le anunțe secretariatului central. Afara de aceasta facem atent pe toate organele, ca să aleagă bărbați de încredere, cari să ne raporteze toate cele-ce se întâmplă în comunele lor spre a putea lua măsuri de îndreptare.

Sus la muncă fraților! Lucrați pentru aducerea la isbândă a mărețelor idei socialdemocrate ca să putem striga într'un glas: *A noastră este lumea, a noastră este victoria! Al poporului muncitor este dreptul de a trăi!*

Capital și munca.

Caransebeș. Muncitorii zidari din Caransebeș, s'au pus în 17 Iulie în grevă (strik). Grewa a durat trei zile și s'a sfârșit cu izbândă muncitorilor. Drepturile câștigate sunt următoarele:

1. Ziua de lucru este de 10 ore. 2. Plata este de a plăti pe oră și anume cu 20% mai mult ca până acum (plata a fost 2 coroane 40 filleri până la 3 coroane 60 filleri, de acum încolo 20% mai mult). 3. Plătirea muncitorilor este de a se face Sâmbătă între 6 și 8 ore. Ce trece peste acest timp este de a se plăti ca ore de lucru. 4. Fiecare măiestru are să aibă grijă de un vas

curat pentru apă. 5. Lucrul afară din oraș este a să plăti cu 20% mai mult ca în oraș. 6. Unde lucră mai mulți de 3 muncitori este de a se alege un om de încredere care trebuie să fie recunosut de maistru. 7. Ziua de 1 Maiu se sërbează ca sërbitoare. 8. La fiecare lucrare trebuie să fie regulamentul de lucru afișat. 9. Dela 15 Februarie se strămută punctul 2 la 30 fileri pe oră.

Aceste puncte au fost primite de maistri din Caransebeș și au fost încheiate prin contract, care a fost subscris de maistri și de primarul orașului.

Aci trebuie să adaugăm că poliția din Caransebeș a făcut toate ce i-a stat în putință ca să înfricoșeze pe muncitori. A trimis între muncitori jandarmi și polițiști, dar toate astea nu au ajutat nimic, căci muncitorii au fost solidari și nu au lăsat nimic din pretinderile lor. Din acest lucru să iee toți frații noștri dovadă, căci numai prin organizație și unire pot avea succes pretinderile muncitorilor.

Fraților din Caransebeș le trimitem felicitările noastre la izbândă lor și le strigăm cu glas tare înainte pe calea apucată.

Adunarn.

Berini. În ziua de 22 Iulie au ținut frații din Berini o ședință în care a fost ales ca președinte fratele Nicolae Sirman, ca notar fratele Petru Marincu. Fratele Marincu ia cuvântul și arată care este cauza, că țărănimea este atât de apăsată, într'altel zice că cel mai vinovat este notarul comunei Kire și executorul Dobo János, cari au prăpădit comunele Berini, Cerna și Rom-Stamora.

Atacă pe popii (banda neagră) cu cuvinte de foc, pentru-că ei nu voesc binele poporului și țin tot cu bogătașii. Fratele Marincu propune ca să se aleagă o comisiune care să meargă la noul vișepan și să ceară strămutarea lui Dobó, ceea-ce a fost primit cu mare bucurie de frații cari au fost de față. Ședința s'a sfârșit în liniște.

Cătră frații din Sibbiu.

Importanța mișcării noastre pretinde. ca muncitorii organizați să cumpere cele necesare pentru traiu, și să se ducă numai în acele locale unde se țin foile noastre. Fiecare neguțător, care trăiește dela muncitori și nu ajută partidul nostru, este dușmanul nostru, contra căruia trebuie să luptăm și să-i declarăm boicotul.

În următoarele locale să află foile partidului nostru *Adevărul, Népszava, Volksstimme, Volkswille și Berlinvr Vorwärts:* Cafeneaua Bressler. Heltauer-gasse; Restaurantul Tescher, Reisper-gasse; Restaurantul Zar, Kleiner Ring; Restaurantul Paulini Weinanger; Restaurantul Kwanka, Saggasse; Restaurantul Breuer, Neppendorferstrasse și în salonul frizerului Juni, Saggasse.

Organul partidului din Sibbiu.

Adunările noastre.

În Rom.-Ecica se va ținea în 13 August nou o adunare populară cu următorul program:

1. Starca politică și economică.
2. Votul universal.
3. Presa.

A T E N T !!!

Partidul nostru va trimite orator (predicator) în or-țe comună, unde frații au voe să țină adunări.

În privința adunărilor mai întâiu trebuie ca să trimiță cerere către secretariatul partidului nostru. De aici o să se trimiță o cerere, ce trebuie dată autorităților. Cererile să se trimiță pe adresa: *Adevărul, Budapesta, VII., Nyár-u. 1.*

Tipografia „Világosság“ r.-t., Budapesta, Nyár-u. 1